

Jakelussa mainituille

Alkoholijuomien aistinvarainen arviointi ammatillisessa koulutuksessa

Opetushallitus antaa ammatillisille oppilaitoksille ohjeen ravintola- ja cateringalan sekä matkailualan opetukseen liittyvästä alkoholijuomien aistinvaraisesta arvioinnista koskien alaikäisiä opiskelijoita. Oppilaitosten ja opettajien on otettava ohjeistus huomioon alojen opetusta järjestettäessä.

Opetushallitus on valmistellut tämän ohjeen yhdessä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa.

Taustaa lainsäädännöstä

Alkoholilaissa (1102/2017, AlkoL) ei nimenomaisesti säädetä alkoholijuomien aistinvaraisesta arvioinnista ammatillisessa koulutuksessa. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että alkoholilakiin sisältyy useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on suojella alaikäisiä alkoholin aiheuttamilta haitoilta. Lisäksi on otettava huomioon, että ravitsemisliikkeessä ja muissa alkoholilain 85 §:ssä mainituissa paikoissa on kiellettyä nauttia alkoholijuomia, jos sinne ei ole myönnetty anniskelulupaa.

Anniskelu

Alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa (AlkoL 3 §). Alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa anniskelussa alle 18-vuotiaalle eikä alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias (AlkoL 37 §). Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvan haltijan myymää alkoholijuomaa (AlkoL 36 §).

Alkoholijuomaa ei saa nauttia ilman anniskelulupaa ravitsemisliikkeessä tai muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai

virvokkeita. Paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja ei tällöin saa sallia alkoholijuomien nauttimista kyseisessä paikassa (AlkoL 85 §.) Säännöksen rikkominen voi olla rangaistavaa alkoholirikkomuksena (AlkoL 90 §).

Vähittäismyynti ja muu luovutus

Alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyyntissä alle 18-vuotiaalle eikä väkevää alkoholijuomaa alle 20-vuotiaalle (AlkoL 37 §). Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilölle, jolle ei saa myydä alkoholijuomaa (AlkoL 84 §). Alle 18-vuotias ei saa pitää hallussa mietoa alkoholijuomaa eikä alle 20-vuotias väkevää alkoholijuomaa (AlkoL 83 §).

Kyse voi olla alkoholirikkomuksesta, jos henkilö tahallaan tarjoaa alkoholijuomaa alle 18-vuotiaalle niin, että tämä siitä juopuu, ja tarjoamista voidaan alaikäisen ikä, kypsyyssaste ja muut olosuhteet huomioon ottaen kokonaisuudessaan pitää moitittavana (AlkoL 90 §).

Valvotussa opetustilanteessa tapahtuva alkoholijuomien aistinvarainen arviointi

Alkoholijuomien aistinvarainen arviointi on opetustilanne, jossa ei ole kyse alkoholijuomien anniskelusta, eikä alkoholijuoman välittämisestä tai luovuttamisesta alkoholilain vastaisesti. Alkoholijuomien aistinvaraisessa arvioinnissa alaikäinen ei myöskään alkoholilain vastaisesti pidä alkoholijuomaa hallussa, koska alkoholijuomaa pitää hallussaan vastuullinen ja täysi-ikäinen ammatillinen opettaja. Aistinvaraisessa arvioinnissa kaikille opiskelijoille, myös alaikäisille, tulee antaa alkoholijuomaa niin vähäinen määrä, että siitä ei voi juopua.

Alkoholijuomien aistinvaraista arviointia ei voida tehdä sellaisissa oppilaitoksen tiloissa, jotka kuuluvat ravitsemisliikkeeseen, anniskelualueeseen tai muuhun paikkaan, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita. Opetus tapahtuu oppilaitoksen valvotuissa opetustiloissa ja alkoholijuomat on hankittu muuten kuin anniskelulupanumerolla.

Alle 18-vuotiaalle opiskelijalle alkoholijuomien aistinvarainen arviointi on sallittua, mutta vain alaikäisen opiskelijan huoltajalta pyydytyllä kirjallisella

suostumuksella, jossa on selvitetty, mitä aistinvarainen arviointi tarkoittaa. Jos jonkun alaikäisen huoltaja ei anna suostumustaan, niin opiskelijalle annetaan mahdollisuus osallistua muuhun aistinvaraiseen arviointiin paitsi maistamiseen. Samoin toimitaan, jos opiskelija itse ei halua osallistua maistamiseen.

Alkoholijuomien aistinvaraisessa arvioinnissa alkoholijuomaa annetaan kerrallaan maistettavaksi erittäin pieni ja valmiiksi annosteltu määrä. Arviointitilanteessa tulee huolehtia siitä, että opiskelija ei voi juopua. Opetustilannetta tulee valvoa ja kontrolloida asianmukaisesti opettajan toimesta, ja opettaja sekä oppilaitos ovat vastuussa siitä, että ohjeita noudatetaan. Jos alaikäinen juopuu maistattamisessa, on kyse mahdollisesta alkoholirikkomuksesta ja alkoholijuomaa alle 18-vuotiaalle tarjonnut voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Alkoholijuomien aistinvarainen arviointi ei ole vain maistamista, vaan olennainen osa arviointia on myös juoman tuoksun, ulkonäön, värin, kirkkauden ja rakenteen arviointi. Maku on yksi osatekijä arvioinnissa. Juomatuotteiden aistinvarainen arviointi on osa alan ammatillista koulutusta, jolloin on tärkeää oppia ammattimainen maistamistekniikka ja tutkia esimerkiksi tuotteen sokeri- ja alkoholipitoisuutta sekä valumajälkiä lasissa. Maistamisen jälkeen juomatuote voidaan sylkeä pois. Alkoholijuomat ovat alojen ammattityössä tyypillisiä elintarvikkeita ja tuotteita, joiden opettamisessa yhdistyy hyvä mahdollisuus asennekasvatukseen.

Ravintola- ja cateringalan perustutkinnon perusteissa (määräys OPH-4420-2023) ja Matkailualan perustutkinnon perusteissa (määräys OPH-4412-2023) on työelämän osaamisvaatimuksiin perustuen lisätty ja vahvistettu erityisesti tuotetuntemusta ja erilaisten tuotteiden esittely- ja myyntitaitoja, joita tarvitaan vaativissa asiakaspalvelutilanteissa.

Johtaja

Kurt Torsell

Opetusneuvos

Satu Nygård

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Ammatilliset oppilaitokset
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

Opetushallitus

Postiosoite: PL 380, 00531 Helsinki

Käyntiosoite: Hakaniemenranta 6, 00530 Helsinki

Puhelin: +358 29 533 1000

Sähköposti: kirjaamo@oph.fi

www.oph.fi

Y-tunnus: 2769790-1